

**Az Ellenzéki Kerekasztal ülése
1989. június 4.**

(VIDEOFELVÉTEL SZÖVEGE)

Helyszín: Varga Csaba lakása, Budapest

Résztevők:

Kónya Imre elnök	<i>Független Jogász Fórum</i>
Baranyai Tibor	<i>Magyarországi Szociáldemokrata Párt</i>
Boross Imre	<i>Független Kisgazdapárt</i>
Domonkos István	<i>Bajcsy-Zsilinszky Endre Baráti Társaság</i>
Fodor Gábor	<i>Fiatal Demokraták Szövetsége</i>
Kónya László	<i>Magyar Néppárt</i>
Magyar Bálint	<i>Szabad Demokraták Szövetsége</i>
Mécs Imre	<i>Szabad Demokraták Szövetsége</i>
Sólyom László	<i>Magyar Demokrata Fórum</i>
Szabad György	<i>Magyar Demokrata Fórum</i>
Szeredi Pál	<i>Magyar Néppárt</i>
Tölgyessy Péter	<i>Szabad Demokraták Szövetsége</i>
Varga Csaba	<i>Magyar Néppárt</i>

Megjelent:

Szakolczai György (*Kereszténydemokrata Néppárt*)

Jelen volt:

Vargáné Csorba Éva

[...]

Kónya Imre: Na, akkor javasolnám, hogyha ezt a kérdést lezártuk, akkor a körünkben megjelent... (*Kónya László: Eddig tanácskozási joggal.*) És tisztelettel üdvözlöm a Kereszténydemokrata Pártnak a képviselőjét. És akkor ha lehet - Csaba, Csaba (*Varga Csaba beszélget.*) - a Kereszténydemokrata Párt képviselőjét üdvözlöttük, és ha megenged ... ha elmondanád jöveteled okát, és bemutatkoznál.

Szakolczai György: Szakolczai György vagyok. A Kereszténydemokrata Párt a Demokrata Néppártnak a jogutódja, folytatja az ő tevékenységét. Nekünk annak idején, ugye, több, mint nyolcszáz ezer szavazatunk volt '47-ben, és 62 képviselőnk. Ha a kék cédulát nem számítjuk, talán mi lettünk volna az első párt annak idején. Most nyilvánvaló, hogy ennek a pártnak vannak egyrészt tömegei is, elvei is és nemzetközi kapcsolatai is. Fölvettük már a kapcsolatot a Kereszténydemokrata Internacionáléval, és azt hiszem, csak formalitás választ el minket attól, hogy ott elfogadjanak teljes jogú tagként. Úgy érzem, hogy ilyen körülmények között, de e nélkül is, egy ilyen nemzeti kerekasztal tárgyalás, a kereszténydemokraták részvétele nélkül nem lehet teljes. Nyilvánvaló az, hogy mi most valamivel később indultunk. De ennek ellenére, azt hiszem, hogy - ilyen érvek mellett - mi képviselőnk egy olyan erőt, amelyik nélkül, nem hiszem, hogy célszerű lenne ezt a nemzeti megegyezést és kiegyezést megvalósítani. Nem is lehet teljesen. Azt hiszem, hogy az a cél, hogy minden jelentős erő ebben részt vegyen, és ezt csak így lehetne megoldani. Tehát ezért javaslom, hogy vegyetek fel minket a Kerekasztalba. Erre vonatkozóan hoztam egy levelet, amit Keresztes Sándor - aki a szervező bizottságunk elnöke - írta ezt alá. Úgyhogy, ezt most át is adom, nem tudom, hogy erre ki illetékes?

Varga Csaba: Kónya Imre.

Boross Imre: Kónya kolléga.

Kónya Imre: Igen, és akkor a szerveződésről mondanál valamit? Hogy álltok?

Szakolczai György: A szerveződés úgy áll, hogy egyrészt megvan a szervező bizottság. Ezt a pártot '47-es idehaza élő országgyűlési képviselői alapították. Ezt kooptációval egészítették ki. Ebben részt vettek régi tagok és egészen új emberek, akik hát fiatalok lévén, akkor még semmi szerepet nem tölthettek be, sőt még nem is éltek. A megyei szervezetek alakulnak. Van országgyűlési képviselő, aki már belépett hozzánk, és ezt bejelentette. Ezt megtette Séra János, aki Komárom megyei képviselő. De mások is szándékoznak ezt megtenni. Úgyhogy ilyen körülmények között parlamenti képvisellel is rendelkezünk. Ez is megerősíti ezt a kérést.

Kónya Imre: Szóljatok hozzá!

Baranyai Tibor: Kérdezni szeretnék, hogy a katolikus egyház milyen viszonyban van az új párttal, és elismeri-e, és támogatja-e? (*Varga Csaba: Kell-e ez egyáltalán?*) A klérussal van-e kapcsolat, és hogyan viszonyult a klérus hozzá?

Szakolczai György: Nem hiszem, hogy a klérusnak ebben hivatalos nyilatkozatot kellene tennie. Sőt, biztos vagyok abban, hogyha a klérus hivatalos nyilatkozatot tesz, akkor az csak az lehet, hogy ő semmilyen pártot sem támogat. Mi nem is fogadnánk el egy ilyet, mert nagyon hangsúlyozzuk azt, hogy ez a párt világi alakulat. Igaz, hogy keresztény elveket vall, de ezek a keresztény elvek is olyanok - amint ezt a deklarációban leírtuk -, hogy ezek tulajdonképpen minden józan és becsületes ember által elfogadható elvek. Ahogy ezt a vallásosak megfogalmazzák: ez a természetes becsület és a természetes jóindulat szintjén áll, és nem teológiából levezetett elvek. Mert teológiából levezetni tulajdonképpen államelméletet nem is lehet. Mert nyilvánvaló, hogy Nagy Károly is keresztény ember volt, Szent István is keresztény ember volt, és mondjuk, Adenauer is az volt, ez nem tagadható. Mégis az ő államelméletük egészen más, mert ezt a kor jobban határozza meg. Tehát itt a keresztény elvek bizonyos elveket adnak, amelyeket igyekszünk követni, de semmiképpen sem az egyháznak a képviseletére törekszünk. A másik az, hogy történetileg ez a párt inkább a katolikus egyházhoz áll közelebb. Ennek ellenére feltétlenül interkonfesszionális jellegre törekszünk. Tehát semmiképpen nem akarjuk csak a katolikusokat képviselni. Vezetőségünkben is - már most - vannak nem katolikusok is, és ezt szeretnénk kiterjeszteni.

Magyar Bálint: Azt szeretném megkérdezni... (*Kónya Imre: Magyar Bálint egyébként*

szabaddemokrata.) Van-e választott vezetősége ennek a szervezetnek? Megalakult-e formailag?

Hülyén hangzik, de van-e postacíme már? Hány tagja van? [Milyen] erőket képvisel? Hiszen rengeteg egyéb olyan kis szervezet is van, amely itt lehetne, mert szimpatizál velünk, szimpatizál azokkal a dolgokkal, amit ez az Ellenzéki Kerekasztal képvisel, de mégsem vesszük föl, mert úgy gondoljuk, hogy nem a társadalom egyenrangú erői. Ahhoz, hogy mi konszenzusra tudjunk jutni magunk között, annak az is a feltétele, azért, hogy itt jelentős szervezetek vesznek részt. Ha ezt elkezdjük ugyanúgy hígítani - mint ahogy mi tiltakozunk az ellen, hogy az MSZMP az Ellenzéki Kerekasztalt föl akarta hígítani -, ugyanúgy akcióképtelen szervezetté tud válni ez az Ellenzéki Kerekasztal is.

Varga Csaba: Bálint, amíg kinn voltál, közben elmondott egy csomó dolgot, az a baj. (*Közbeszólás: Elmondott egy csomó dolgot.*)

Magyar Bálint: Elnézést kérek.

Sólyom László: De néhány dolog nem tisztázódott. Az, hogy hol tart a pártszerveződés? Hány megyei szervezet van? Hányan vannak egyáltalán a pártban? (*Magyar Bálint: És dokumentálva.*) Nem potenciálisan.

Magyar Bálint: Nem potenciálisan, így van. Mert most tanúja voltam máshol is annak, hogy közölték: két hét után tízezer tag, húszezer tag. Nem akarok ebbe belemenni. Nálunk [van arról] tagnyilvántartás, hogy 3200-an vagyunk. Bárki odajöhet, végigszámolhatja az összes nevet, címmel. Az MDF-nél is ugyanígy megvan ez. A Fidesznél is, azt hiszem, megvan. És az más, hogy mi megszülettünk, így nyolcan. Nem kérdezzük, hogy ki hogyan, miként, de szerintem a továbblépéshez, ha nem teszünk

rendes elveket és elkenjük ezeket a kérdéseket, és egy ilyen hurrá alapon - komolyságát veszi el ez a dolog. Én nem zárkózom el az elől, természetesen, hogy jelentős erőt képviselő szervezetek belépjenek, tiszta alappal. De az elől elzárkózom, hogy mi magunk se tudjuk, hogy kik, hányan, miként, milyen felépítésben, milyen alapszabály [szerint]. Szóval, ettől elzárkóznék.

Boross Imre: Két gondolat ehhez. Az első gondolat: egyetlen kereszténydemokrata párt van-e? Ez az egyetlen... Mert én mintha hallottam volna, hogy állítólag több van. Ez az első kérdésem. S utána fogok szólni, kérdezni.

Szakolczai György: Kérem szépen, egy jelentkezést egyszer olvastunk, de nem tudtuk kinyomozni és felfedezni, hogy ezt kik tették közzé. Teljesen ismeretlen nevek voltak. Egy nyilatkozat jelent meg. Senki sem tudta megállapítani, hogy ezek kik.

Boross Imre: Ez az első kérdésem. Tehát akkor ez lényegében az úgynevezett Ugrin, Keresztes, Matheovics - ez a régi Barankovicsnak az utóda. Igen, köszönöm. Ez az első. Most a második. Ehhez most már én elmondanám az én véleményemet. A Magyar Bálint is mondott egy véleményt. Amit a Magyar Bálint kérdezett, az lényeges és fontos, de számomra lényegesebb és fontosabb, hogy Magyarországon a kereszténydemokráciának nagy hagyományai vannak. És Magyarországon a kereszténydemokrácia, mint eszmeáramlat, ha nem is meghatározó, de nagyon jelentős. Tehát egy ilyen jelentős eszmeáramlatot - azt hiszem -, nem lenne helyes, ha az Ellenzéki Kerekasztalba ne fogadnánk be. Függetlenül azoktól a kérdésektől, amit ugye, Bálint barátom itt felhozott. Engem az eszmeáramlat... Ennek követői vannak Magyarországon. Szerintem tömegei vannak, még akkor is, ha ezek nem jelentek még meg kartonokon meg egyebekben. Szóval vannak potenciális emberek, akik ugye, hát ezt követik. Ahogy elmondta, egy országgyűlési képviselőjük is van.

Magyar Bálint: ...zöld mozgalom... [Technikai okokból a szöveg nem érthető.] És attól, mert van egy megosztott zöld-mozgalom, [amely] nem tud politikai párttá alakulni. Ha az egyik idejönne, én is meggondolnám, hogy most fölvennénk-e magunk közé, vagy hogyan viselkedjünk. Tehát ez...

Boross Imre: Azért más a kereszténydemokrácia.

Mécs Imre: A következő. Azt szeretnénk elmondani, hogy már korábbi két ülésünkön is fölveztük a programunkba, hogy definiálni fogjuk azokat a kritériumokat, amelyeket egy új szervezetnek teljesíteni kell ahhoz, hogy fölvegyük. Na most, ezek közé tartozna többek közt az is, amit a Bálint felsorolt. Tehát, hogy alulról jövő választásokkal megválasztott szervezete legyen, tagsága legyen, jelentős erőt képviseljen, legyen elvi nyilatkozata, legyen programja, és így tovább. Ezeket még mindig nem dolgoztuk ki. És azért lenne fontos, hogy ez meglegyen, mert akkor nem személyi szimpátia és antipátia, nem mozgalmak iránt érzett szimpátia, hanem konkrét ismérvek alapján tudnánk eldönteni, hogy egy párt eljutott-e - vagy egy mozgalom - oda, hogy egyáltalán felvételéről tudjunk beszélni. Valóban fontos lenne a magyar politikai palettán egy kereszténydemokrata, keresztényszocialista mozgalom. De én úgy gondolom, hogy még annyira a szerveződés elején vagytok, hogy ennek a kritériumcsokornak nem hiszem, hogy eleget tudnátok tenni. (Nem érthető közbeszólások.) De azt mondom, hogy ezt még ki kell dolgozni.

Varga Csaba: Van egy harmadik szempont is. Most éppen június elejét írjuk. És éppen elindulunk egy tárgyalássorozat irányába. Ez most perdöntő kérdés. Itt most, ha őket felvesszük, ettől mi leszünk erősebbek. (Közbeszólás: Így van.) És ez lenne a legfontosabb szempont. Nem a szimpátia dönt ebben, meggyőződésem. Nem az, hogy most éppen hány tagjuk van, hol tartanak, és hány megyei szervezet van. Hanem az, hogy most - a Kerekasztal szempontjából - nagyon jó lenne, ha őket itt láthatnánk.

Szabad György: Nekem is legyen szabad egyrészt hozzászólni, majd kérdéseket föltenni. Én egy kicsit máshonnan indulok el, talán történésként is. Számomra nagyon fontos az, hogy a Kereszténydemokrata Pártban egy - a legutolsó nagy magyar demokrata kísérletben - tisztelen helytálló, és erőszakkal letiport pártot látok. A Barankovics István az egyik legtisztább személyisége volt a '45 utáni küzdelmeknek. Tehát - ha a pártnak van egy ilyen előzménye -, én kiterjesztem rá azt az alapelvet, amit itt, ha nem is kodifikáltunk, de magunk között hangsúlyoztuk, hogy a történeti pártok közül azokat, amelyeknek demokratikus kontúrjai történetileg kialakultak, azokat lehetőleg mi

magunkénak érezzük, és szívesen vesszük, ha belenőnek a Kerekasztalba. Tehát azt a körülményt, hogy a kereszténydemokrácia [a] magyarországi - [a] hajdani - keresztény pártok közül nem akármilyen belépővel jön, hanem kifejezetten azzal, hogy a Barankovics-párt jogutódjának tekinti magát, én ezt nagyon pozitívnak veszem. És azt is, ha itt ez - részben személyi szálakon át - valóban verifikálódik. Tehát ez az egyik mozzanat, és emiatt magában is jelentősnek tartom.

Másrészt én nagyon egyetértek azzal, amit a Csaba mondott. Azt kell mondanom, hogy a megerősödésünknek egy lehetséges és fontos útját látom benne. És én nem szeretném [a felvételt] halasztani, mert - ezt most vissza kellene kérdeznünk két delegátusunktól, de hát Sólyom Lászlótól fogjuk visszakérdezni, hogy - amennyiben a 12-ei aláírás előtt [ez megtörténik], ez a belépés odavezethet, hogy az MSZMP már nem kilenc szervezettel, hanem tíz szervezettel találja magát szemben az Ellenzéki Kerekasztalban. Én ezt nagyon fontosnak tartanám, és szívesen gyorsítanám az egész procedúrát. Tehát, hogy itt befejezett tények legyenek az aláírás előtt.

Harmadik; ez viszont már a kérdéseket egészítené ki: én azt szeretném kér[dez]ni a jelentkező párt küldöttétől, hogy ismeri-e azt a mi alapnyilatkozatunkat, amelyik nemcsak ezeket a formai kérdéseket teszi föl, hanem - én háromban szeretném összegezni -, ami tartalmi vonatkozású. Az egyik az - és ezt venném előtérbe -, hogy a demokráciának azokat a kritériumait, amiket mi körülírtunk, és amik... én nagyon jól ismerem a Barankovics-pártnak a programját, avval összecsendülőnek érzek... Tehát ezeket magáénak érz[e]. Tehát, úgy kell föltennem a kérdést, hogy nem érez[-e] konfliktust?

Valamennyiünknek a programjaiban eltérések vannak, de a demokrácia meghatározásában, hogy tudniillik a képviseleti demokrácia hívei vagyunk, hogy a többség uralmát akarjuk érvényesíteni, és a kisebbségnek a jogbiztosítékait akarjuk. Akarjuk Magyarország önkormányzatát, minden testületének önkormányzatát, szemben állunk minden népcsoport, vallás, faj, satöbbi, satöbbi rovására érvényesülő diszkriminációval. Talán fölösleges felsorolnom, de azért, mivel nincsen egy ilyen kódexünk, hát én azt, ami eddig kialakult, szeretném összegezni. *(Nem érthető közbeszólás, nevetés.)* Igen, igen. Hogy kérem szépen, ezekkel egyetért.

Másrészt itt még azzal, hogy valamennyien kötelezettségként vállaltuk: ellenzéki mozgalomnak tekintjük magunkat - tehát ellenzéki és demokratikus mozgalomnak - amelyek vállalták azt, hogy nem kötnek megállapodást - külön megállapodást - a hatalmat monopolizáló erők egyikével sem. Sem olyan erővel, amely a hatalmat monopolizálókkal külön szövetségben áll. Ha ezekre pozitív választ kapunk, én ma este készséggel... Van is erre felhatalmazásunk, hogy a Kerekasztal tekintetében nyilatkozatot tehetünk. Tehát mi, a Demokrata Fórum - és amennyiben én ezt képviselem személy szerint - ezt ma este hajlandó vagyok megszavazni. Köszönöm szépen.

Kónya Imre: Azt szeretném mondani, mielőtt Imrének átadnám a szót, hogy végül is mi voltunk azok, akik összehívtuk ezt a nyolc szervezetet. Ebben volt bizonyos véletlenszerű dolog. Azért gondolom, hogy azok[nak] a kritériumok[nak], amelyeket itt Magyar Bálint elmondott -, és amelyeknek kétségkívül nem felelhet meg, mert ezek a szerveződés szintjére vonatkoznak tulajdonképpen, amit Bálint elmondott -, [ezeknek] a Kereszténydemokrata Párt nyilvánvalóan nem felel meg. De van közöttünk is olyan szervezet, amely ennek nem felel meg. Tehát mindaddig, ameddig ezt nem olyan formában mondjuk ki, hogy ez egy kívánatos valami; s [ezért] a jövőre nézve szabunk esetleg egy határt, hogy ennek feleljenek meg azok a szervezetek, amelyek tagjai az Ellenzéki Kerekasztalnak, hanem ezt e nélkül mondjuk ki; tehát tudomásul vesszük, hogy nyolcan vagyunk, ha már vagyunk - mint egy véletlenszerű valami, vagy egy sorscsapás vagy akárhogy is vesszük -, de minden további jelentkezővel szemben szabunk egy ilyen kritériumot. Az valóban a kisajátításnak a képzetét kelti. Amilyen vád mellelleg éri az Ellenzéki Kerekasztalt. Na most, ebből a szempontból tenném azt hozzá - azzal, hogy mindenben abszolút azzal értek egyet, amit tartalmilag Szabad professzor úr mondott -, [hogy] egy ilyen gyakorlati kérdés, hogy éppen ideje lenne, hogy fölvegyünk valakit az Ellenzéki Kerekasztal soraiba. Kivédendő ezt a vádat. Ez nem nyolc szervezet monopóliuma. Íme itt a legjobb példa, itt egy kilencedik. Parancsolj!

Sólyom László: Mivel fogjuk visszautasítani a Függetlenségi Pártot?

Kónya Imre: Mit kérdeztél?

Sólyom László: Mivel fogjuk visszautasítani vagy kizárni a Pfeiffer-pártot? Milyen indokok alapján? Mert nem tetszik a képe? *(Többen: Nem kell indokolni, nem kell. Kell?)*

Kónya Imre: Igaza van a Mécs Imrének. Meg kell fogalmazni ezeket a kritériumokat. De talán éppen annak az apropójából, hogy valakit fölveszünk. És a jövőre nézve ez legyen. Parancsolj!

Fodor Gábor: Én ebbe nem kívánok különösebben beleszólni ebbe a vitába, mert azt hiszem, visszás is lenne. De a Sólyom tanár úr, amit fölített kérdést, az úgy érzem, hogy elég lényeges dolog. Tehát amellet, hogy láthatóan mindenkiben megvan a maximális szimpátia a kereszténydemokraták iránt - és különösen a Barankovics név, az láthatóan garanciát jelent ebben a társaságban -, mindezek mellett tényleg jó lenne, ha azért valamit hallanánk, vagy valamit tudnánk a szervezetség állapotáról. Sőt, az se lenne kizárt, hogy a Kerekasztal esetleg biztassa vagy készítse erre a Kereszténydemokrata Pártot - amennyiben lehetséges ez -, hogy valamilyen szintet vagy valamilyen nívót ebben érjen el. Mert valóban lényeges lenne azért, hogy önmagunknak valamiféle kritériumokat állapítsunk meg. Tehát ne csak pusztán szimpátia vagy antipátia alapján döntsünk, hanem azért legyen valami tartalmi ismérv is benne.

Mécs Imre: Én már régóta jelentkezem. *(Fodor Gábor: Ne haragudjon, én Fodor Gábor vagyok a Fidesztől.) (Szakolczaival bemutatkoznak egymásnak.)* Változatlanul visszatérek ehhez, hogy Barankovics személye nagyon szimpatikus. De hátha lesz még egy Barankovics-párt. Szóval nem tudjuk. Négy cserkész-szövetség van. Tudjuk, hogy a Kisgazdapárton belül is milyen problémák voltak, a Szociáldemokrata Párton belül is. Tehát az összes nosztal... *(Többen: Na, nosztalgia...)* a régi pártokkal kapcsolatban.

Baranyai Tibor: Imre elszólta magát, [nosztalgiapárt]nak tekinti a történelmi pártokat... Nem baj, majd még... *(A szöveg csak töredékesen érthető.)*

Mécs Imre: Ez a probléma. Na most, én kisfiú voltam a választásoknál. De én emlékszem, hogy nyolc vagy tíz párt volt akkor. Tehát nyolc vagy tíz párt jelentkezhet, nagyon tiszteletreméltó, öreg képviselőkkel. És valamiféle rendezőelvet létre kell hozni, ami automatikusan érvényesül. Amellyel nem sértünk meg senkit. Szóval azt mondjuk, hogy van egy szervezési szint. Van egy elvi szint. Vannak elvi kritériumok, szervezési kritériumok. A legitimitásnak a kritériumai. Hogy legitimek legyenek a szervezetek önmagukhoz képest. Ezt meg kell fogalmazni. Ezt - úgy nagyjából, fél szavakból - már lehetett hallani. És ez legyen a belépő követelmény. És utána dönthet a Kerekasztal. Tehát valóban szimpatikus Barankovics, szükség volna egy kereszténydemokrata irányzatra, vagy keresztényszocialista demokrata irányzatra. Ezek mind igazak. Csak nem vagyunk benne biztosak, hogy ti vagytok ez a párt, és eleget tesztek-e ennek. Én azért, hogy most a 12-ei aláírásnál a palettánkon legyen ilyen szín is, én ezt elhamarkodottnak érzem. Azt mondom, hogy dolgozzuk ki ezt a dolgot, adjuk oda, és amint erre válaszolni tudnak, akkor foglalkozzunk érdemben vele.

Magyar Bálint: Van egy kompromisszumos javaslatom is, de előtte azért mondok egy-két szót. Én nem hiszem azt, hogy a történelem abból áll, hogy 40 évvel ezelőtti dolgokat ismételtet meg automatikusan. Ez az elv, hogy van egy szimpatikus Barankovics... Az apámnak nagyon jó barátja volt, de mégse... Ha most idejőnnék hozzátok, hogy gyerekek, én vagyok a Kereszténydemokrata Párt - miután én 37 éves vagyok - nem vennétek komolyan. Azt mondanátok, hogy ugyan, ne viccelj! Nem látom [jónak] azt, hogy ez az elv azokat részesíti automatikusan előnyben, akik valamilyen személyes kontaktust föl tudnak mutatni. És ilyenből lesz rengeteg. Lesz rengeteg. A telefonkönyvet föl fogja ütni rengeteg ember. Föl fogja keresni a régi pártoknak a nevét, ki fogja keresni, és meg fogja találni azt a két, három, négy élő embert, akinek valamilyen - nem tudom, milyen köze, hanyadrangú köze, első-, másod-, harmad-, negyedrangú - köze van ahhoz a dologhoz, és előjöhét ezzel.

Ugyanakkor egy politikai átalakulás, egy diktatúra elleni harc új szervezeteket is hoz létre. És az új szervezeteknek is létre kellett jönni. És - elnézést kérek -, ezek az új szervezetek, amelyek megindították ..., a történelmi pártok jelentkezése előtt jöttek létre, alakultak meg és harcoltak ez ellen a diktatúra ellen. Az egyiknek ennyi éves múltja van, a másiknak annyi éves múltja van ebben a Kádár-

rendszerrel szembeni harcban. Ezt szeretném mondani. Hogy elég nehéz az a dolog, hogy valaki... Akkor egyszerűen bárki idejöhöz egy történelmi névvel és azt mondja, [hogy] az az illető, akire hivatkozik, tiszteletreméltó figura volt annak idején, ezért azt lehet mondani, hogy ez automatikusan... És nem hajlandók egyetlen egy számot mondani, hogy körülbelül hányan vannak. Nem hajlandók azt mondani, hogy *(Szabad György: Még nem dőlt el...)* Egy pillanat, ne haragudjatok. Háromszor vagy négyszer hangzott ez el korábban - már korábbi üléseken -, hogy kérnénk valami ilyen adatokat, egyáltalán kik a vezetői egy pártnak. *(Többen: Ezt elmondták. Nem voltál itt.)* Jó, elnézést kérek, akkor ezt visszavontam.

A másik. Még egyet mondanék. Hogy ugyanakkor a kompromisszumos javaslat jön, mert látom, hogy itt... Na. A kompromisszumos javaslat azt, hogy két lépcsőben is lehet ezt a dolgot csinálni. Lehet megfigyelői státuszba is beültetni szervezeteket. És egyszerűen két döntéssel hozni azt, hogy valóban fölvesznek-e teljes jogú szervezetnek. És azt mondani: kérem, szimpatizálunk ezzel a törekvéssel, hogy meg akarnak alakulni, és látjuk azt. Ezzel elő akarjuk segíteni, meg akarjuk emelni a mi erőnkkel ezt a mozgalmat. És utána - a formális feltételeknek, amennyiben eleget tesznek, bizonyos továbbiaknak - akkor azt mondjuk, hogy teljes jogú tagjaivá válhatnak ennek az Ellenzéki Kerekasztalnak.

Sólyom László: Fontos. Az MSZMP-nek semmi köze hozzá, hogy kik alkotják az Ellenzéki Kerekasztalt. *(Magyar Bálint: Közben is kibővíülhet.)* Bármikor csökkenhet, bővíülhet. Tehát, mondjuk az az érv, hogy nekünk így kell fölállni, ennek van egy bizonyos propagandisztikus értéke, amit meg kellene vitatnunk, hogy tényleg olyan-e. De mondjuk, bármikor később [is] lehet csatlakozni. Sokáig fogunk még tárgyalni.

Boross Imre: Amit a Magyar Bálint barátom mondott, azzal én tökéletesen egyet tudok érteni, a kereszténydemokratákat leszámítva. Mert én mosolyogva fogadtam azt, amikor kérem szépen, megjelent egy újsághír, hogy megalakult a Független Demokrata Párt a Balogh páteri hagyományoknak az ápolására. Mindenki, aki itt ül, az tudja, hogy mi volt a Balogh páteri hagyomány: képügyek és a nőügyek. Hát ilyen hagyományokat gondol ápolni, kérem szépen.

Na most, de komolyra fordítva a szót: mi ne ezekhez hasonlítsuk a magyar kereszténydemokráciát. És mi ne csak a Barankovics nevet vegyük ide - mert a Szabad professzor nagyon jól hivatkozott a Barankovics névre -, hanem magára a kereszténydemokráciára, amely egy európai mozgalom, amely behálózta egész Európát. Egy egész Európát behálózó mozgalomnak az itteni magyar reprezentánsait - akik ugye, rákérdeztem, hogy van-e más szervezet - itt mi ne rekesszük ki magunk közül. Én ezt szeretném kérni a jelenlevőktől. Mi ne kezeljük őket úgy, mint azokat a kis pártocskákat. És a másik pedig: mi még a kritériumokat nem állapítottuk meg. Tehát mi még kritérium nélkül őket fölvehetjük, mert mi kritériumokat nem hoztunk eddig.

Mécs Imre: Meg kellett volna állapítani.

Boross Imre: Meg kellett volna. Jó, de nem állapítottunk meg, ez ténykérdés, Imre. Nem állapítottunk meg, ez a mi hibánk, de nem állapítottunk meg [kritériumokat]. Jön a másik. Miért nem vettük föl azt a bizonyos másik pártot? Mi nem vagyunk kötelesek indokolni. Mi csak önmagunknak. Lehet, hogy egy másik pártnál az ember föltenné a kezét, hogy nem. Valamilyen oknál fogva belülről, ugye. [sic!] Feltenném a kezemet. De itt egy olyan áramlatról van szó, egy európai áramlatról, amelynek a magyar reprezentánsát nem felvenni ide - pláne akkor, amikor mi erősíteni szeretnénk magunkat, ahogy a Varga Csaba is mondja. Én nagyon szeretném javasolni itt - a Független Kisgazdapárt nevében, kérem szépen -, hogy ezt tegyük meg, ezt a lépést.

Varga Csaba: A Magyar Néppárt ugyanezt gondolja.

Kónya Imre: Én azt mondom, hogy hallgassuk meg.

Szakolczai György: Itt már annyi minden elhangzott, hogy nem vagyok biztos benne, hogy mindenre tudok egyből válaszolni, de szeretném a leglényegesebbeket valahogy csokorba fogni. Először is vannak az elvi kérdések. Mindazokhoz az elvekhez, amelyek itt elhangzottak, teljes mértékben ragaszkodunk. Tehát itt köztünk ilyen szempontból elvi különbség biztos, hogy nincsen. Ezeket vállaljuk.

A másik az, hogy személy szerint nagyon jól esett Barankovicsnak az aposztrofálása. Én ebbe a pártba - ez egy nevetséges dolognak tűnik - tizenhat éves koromban, 1945. február 13-án léptem be, és tudom, hogy a párttagkönyvem sorszáma 41-es volt. Ez a saját ügyem. Meg kell mondanom, hogy hallatlan benyomást tett rám - lényegében véve kamasz vagy fiatalemberre - Barankovics István. Az ő egész fellépése, tudása, és az egész erkölcsi habitusa. Ezen felül a kontinuitást nemcsak az ő meghalt személye, hanem számos képviselő is képviseli. Egyrészt, akik itthon vannak, másrészt, akik kint vannak, és akik most már hazajárnak. És most már ugye ez az oldódás, ami először a tudományra kiterjedt, most már a politikára is kiterjed, és van külföldön élő képviselőnk, aki szívesen látott vendég idehaza, meghívottja magyar tudományos egyesületeknek, és itt is hallatja szavát, s egyben a nemzetközi kapcsolatait a javunkra próbálja felhasználni. Tehát a kontinuitást ily módon tudjuk biztosítani, amit saját személyemmel is megpróbáltam leírni, mert ez visszamegy 1945-re.

Szabad György: Szabadna kérem - mert Bálint nem hallotta -, hogy milyen neveket említenél?

Szokolczi György: Kérem szépen, előveszem ezt a levelet, amiben azokat írtam le, akik pillanatnyilag tagjai a szervező bizottságnak.

Boross Imre: Nagyon helyesen szervező bizottságnak nevezik magukat, és meg kell őket dicsérni, mert egyelőre nem nevezték ki önmagukat semmilyen funkcióba.

Szokolczi György: Nem. Az itt felsorolt nevek a következők. Sajnos, néhány nagyon fontos nevet tudtam volna ide beletenni, akiknek az elmondása - azt hiszem - eldöntené ezt a kérdést. Erre pillanatnyilag nincs felhatalmazásom. Ezt a levelet most, két órával ezelőtt írtam meg. Ez a jelenlegi állapotnak megfelelő, és azok a bővítések, amelyek folyamatban vannak, nincsenek leírva. Erre jogom nincsen. A következőkből áll: Füzessy Tibor, Gáspár Miklós, Giczy György, Lánczky László, Keresztes Sándor, Kovács Ferenc, Lukács Miklós, Marik Pál, Matheovics Ferenc, Pálos Miklós, Séra János, Szokolczi György, Ugrin Emese és Ugrin József. Betűrend szerint a lány megelőzi az apját.

Szabad György: Közülük hányan voltak tagjai a Barankovics-pártnak?

Szokolczi György: Négyen. Kooptációs alapon oldottuk ezt meg, és ugyanilyen alapon folytatódik. Na most, ebből származik, ugye, az az aggodalom, hogy majd itt számos kereszténydemokrata párt szülehet, és egymás ellen hadakozunk. A pártszervezésnek a lassúságával, bizonyos fokú lassúságával - bár nincs két hónapja, hogy elkezdtük - ezt akartuk elkerülni. Nagyon vigyáztunk arra, hogy nehogy itt belső ellentétek alakuljanak ki. Nagyon alaposan megnézzük a sok jelentkező közül, hogy ki az, akit ebbe a szűk körbe beveszünk, mert nem akarunk esetleges belső ellentéteket vagy ebből adódó vitákat. A szervezésnek az állapota: két héten belül tartunk, azt hiszem, két megyei alakuló ülést. Az országosat akkor szeretnénk megtartani, ha az kellő súlyú lesz, és ha ezek a megyei alakulók megelőzik. Mert szerintem teljesen helytelen dolog lenne az, hogy véletlenszerűen összeválogatunk néhány száz embert - amit nyilván meg tudnánk tenni -, ezzel elfogadtatunk egy - magát erre a társaságra ráoktrojáló - vezetőséget, aki azután itt a hatalmat próbálja gyakorolni. Nagyon helytelen lenne. Remélem, el tudjuk kerülni azt, hogy más hasonló párt lesz, hasonló elveket valló, amit csak személyi különbség választana el tőlünk. Ezt éppen a szervező bizottság nyíltságával akarjuk elérni. Tehát ez mások számára is nyitva van, és arra törekszünk, hogy meghívjuk azokat, akiknek a neve is reprezentálja ezt az irányzatot. És remélem, hogy ez sikerülni fog. Tehát ennyit a szervezés állapotáról: hogy ezek a megyei szervezetek sorban alakulnak meg.

Végül azt a kérdést vetném fel, hogy mi lenne, ha nemmel válaszolnának erre a kérdésre. Azt hiszem, hogy Magyarországon a kereszténydemokratát sem a Münnich Ferenc Társaság mellé nem lehetne leültetni, sem a karzatra nem lehetne kiküldeni. Ez nem lenne helyes. Úgy érzem, ha kialakul ez a tárgyalás a hatalommal, akkor ebben a magyar kereszténydemokráciát képviselni kell. És ha nekünk most ötszáz tagunk van, vagy nem tudom mennyi van, mert nem tudom összeadni, hogy a megyei szervezeteknél hányan írták ezt alá. Össze kellene adnom ... meg tudjuk tenni. Nem hiszem, hogy mondjuk ez a kritériuma [a csatlakozásnak]. Mert azt, hogy az alapító tagokat - amit a törvény ugye előreláthatólag előír - azt teljesíteni tudjuk, ahhoz nem fér kétség. Nem hiszem, hogy az Ellenzéki Kerekasztal e téren magasabb követelményeket szabhatna, mint amit a kormány, illetve a hatalom szab

az alapító tagok számát illetően. Nem tudom, hogy milyen részletkérdésre válaszoljak még, de azt hiszem, hogy a lényegre válaszoltam.

Magyar Bálint: Pillanat. Elnézést, erre az utolsóira. Szabhatna. Nem azt mondom, hogy szab. Szabhatna, mert mi amellelt vagyunk, hogy a törvényben - mint az egyesülési törvényben is - tíz fő legyen elég pártalapításhoz. De ha föláll egy társaság úgy, hogy ő komoly erőket akar képviselni egy társadalomban, miért ne szabhatna magának olyat, hogy csak mondjuk tízezer vagy százezer taggal vesz föl tagokat. Nyugodtan szabhatna. Nincs ellentmondásban a kettő egymással.

Szakolczai György: Szóval nem, szabhat. Nem lenne célszerű talán. Vagy hát ez egy vélemény a részemről. Szóval nem hiszem. Pillanatnyilag az, hogy ezt a nemzetközileg - és azért potenciálisan idehaza is - komoly súlyt képviselő irányzatot ebből a nemzeti tárgyalásból nem lenne helyes kirekeszteni.

Magyar Bálint: Tényleg, itt még egy dolog. Nem arról van szó, hogy az irányzatot kívánnánk kirekeszteni. Arról van szó, hogy van-e már olyan szervezet, amely az irányzatot valóban súllyal, felelősséggel tudja képviselni. Ezt nem kell, a kettőt ... Szerintem, lehet, hogy a zen-buddhizmus is egy fontos irányzat lenne. De ha nincs olyan, aki ezt képviselje... Vagy mondhatnék bármi mást. Tehát itt szerintem keverednek a síkok a vitánál, és mi vagyunk itt a legagilisabbak ebben a kérdésben meg a Fidesz. Akik szerintem a legkevésbé érdekeltek abban ... szóval a legkevésbé ... Szóval pártszempontok ez ügyben abszolút nem vezérelnek bennünket, mert nekünk érdekünk, hogy itt legyen. Nem érdekünk, hogy ne legyen itt. Abszolút nem vagyunk ellenérdekeltek a Kereszténydemokrata Párt ittlétével szemben.

Szakolczai György: Miért?

Magyar Bálint: Azért, mert úgy érezzük, hogy a potenciális bázisunk, szavazóink satöbbi, más síkban helyezkednek el, más társadalmi rétegben helyezkednek el. Más síkon helyezkedhetnek el, mint...

Szakolczai György: Nem. Nem hiszem. Van ebben közös, de nem akarok közbeszólni.

Magyar Bálint: Én azt mondom, hogy nem igazán. A Fidesznek pláne nem, gondolom. Úgyhogy ezért ez a vehemencia, amivel azért próbálunk normál kritériumokat megszabni ahhoz, hogy ide be lehessen kerülni, az elvi alapon [van]. *(Kónya Imre: Én ezt el is mondtam.)* Azért mondom, elvi alapon történik. És én azon vagyok egyébként ... Ha ez meg is történik, ez a felvétel, mert én nem akarok most megvétőzni semmit, ha most hatan azt mondják, hogy márpedig erre kerüljön sor, én ezt nem akarom megvétőzni, de ahhoz kötném ezt a felvételt, hogy igenis, szabjuk meg most, ugyanezzel a felvétellel együtt a kritériumokat is. És... szóval...

Szakolczai György: Szabad néhány konkrét kérdésemre válaszolnom? Mert most már emlékszem, hogy melyek hangzottak el. Nekünk egyrészt van egy alkotmányunk még '45-47-ből, és kidolgoztuk, hogy hogyan kívánjuk ezt módosítani. Ennek a közzétételével a párttörvényt meg akarjuk várni. De egyébként már ki is van dolgozva a tervezete. Ezt egyeztetni kell a párttörvénnyel, és akkor tudjuk véglegesíteni. Van elfogadott programunk, mégpedig két rövidebb változat[ban] is. Az egyiket megküldtük az összes itteni szervezetnek. Egy másiknak a szétküldése folyik országosan. A hosszú program kidolgozásával foglalkozunk. Komoly passzusai megvannak. Azt hiszem, hogy ezt körülbelül két-három hét múlva tudjuk megjelentetni. A szervezésről elmondtam, hogy mi van. Alakulnak. Tehát én azt hiszem, hogy ezeknek a formai követelményeknek eleget tudunk tenni. Úgy hiszem, hogy most, amikor a nemzeti tárgyalásnak a küszöbén állunk, célszerű lenne ezt a jelen helyzetben tudomásul venni. Nem hiszem, hogy történelmi hagyomány vagy tömegbázis nélküli pártocská legyünk abban az esetben, ha szabad politikai élet lesz ebben az országban.

Baranyai Tibor: Kérdezni szerettem volna. Említette azt, hogy a katolikus internacionáléban kapcsolat teremtdött. *(Szakolczai György: Kereszténydemokrata Internacionálé.)* Jó. Kereszténydemokrata Internacionálé. Ehhez is úgy gondolom, hogy a katolikus egyháznak a támogatását megkapták? Vagy ehhez nem kellett ez?

Szakolczai György: Nem szükséges.

Baranyai Tibor: Neveket hallottunk itt. De azt az egy nevet, azt nem hallottuk, hogy ki az, aki

külföldön is reprezentálja a pártot?

Szakolczai György: Nem reprezentálja a pártot.

Baranyai Tibor: Vagyis aki - hát mondjuk - szellemi támogatója a hazai indulásoknak.

Szakolczai György: Azt se mondanám, hogy szellemi támogatója. Tehát itt két kérdés hangzott el. Szeretnék precízen válaszolni mindegyikre. Az egyik: a Kereszténydemokrata Internacionálé, amit németül Welt Unionnak hívnak, minthogy a Unions Partei-t így célszerű fordítani. Ennek két tagozata van. Az egyik a latin-amerikai, a másik az európai. És vannak Latin-Amerikán és Európán kívüli pártok is. Ez a két tagozat, és a két tagozat között van egy világszervezet.

Na most. Ezek rendeztek - éppen a közelmúltban - egy nemzetközi tanácskozást Bécsben, és oda hívtak meg minket. Ott ismerkedtünk meg ennek a szervezetnek különböző képviselőivel. És ezen beszélgetések után - ahol ehhez hasonlóan foglalkoztak velünk, mint ahogy most ez a társaság foglalkozik velünk - határoztak úgy, hogy az itteni, nagyobb alakuló gyűlésünkre delegációkat kívánnak hívni [küldeni]. Minket [pedig] meg kívánnak hívni az ő pártértekezleteikre. A következő alkalommal - amikor ez összeül -, javasolni kívánják, hogy vegyenek fel minket. Ez az egyik kérdés.

A másik kérdés, hogy ehhez semmiféle egyházi hozzájárulásra nincs szükség. Teljesen függetlenek ezek a szervezetek az egyháztól, és a leghatározottabban visszautasítanak azt, ha egyházi részről bárki befolyásolni kívánná az ő politikájukat. Mondjuk, egy olyan illendőség van, hogy ha egyházipolitikai kérdések merülnek fel, akkor ebben kikérik az egyházaknak a véleményét. Vagy ha kultúrpolitika, iskolaügy, hasonló. Ez természetes dolog. De azt hiszem, hogy nincsen az a laikus kormányzat, amely ki ne kérné egy ilyen kérdésben az egyháznak a véleményét. Ez természetes. Ezen kívül semmiféle függőség az egyháztól nincsen, és ezt a leghatározottabban visszautasítaná a párt.

Baranyai Tibor: Nem a függőségre gondoltunk, hanem a támogatásra.

Szakolczai György: Támogatásra. Ez a támogatás egy olyan dolog, hogy hivatalos formában ilyen támogatás soha, semmiféle országban nem létezhet. De nem hivatalos formában nyilvánvaló az, hogy egy egyházi személyiség vonzódik egy olyan politikai mozgalomhoz, amelyik keresztény elveket vall. Ez azonban határozottan interkonfesszionális mindenütt. Tehát például Hollandiában volt... az ugye vallási szempontból erősen megosztott ország volt, mert ugye a katolikus tartományokat háborúban foglalták el annak idején Belgiumtól, és nem is adták meg a teljes jogokat számukra hosszú ideig. Tehát ott egy ideig volt külön protestáns és külön katolikus keresztény párt. Ezek fuzionáltak. Németországban szintén vannak evangélikusok és katolikusok, ezek szintén fuzionáltak. Ott is volt valamikor külön [párt], mert a Centrum Párt az jellegzetesen katolikus jellegű volt. A második világháború után fogtak ezek össze. Következésképpen nincsen ennek egyháztól függő jellege sehol sem, és a leghatározottabban tiltakozik ez ellen... tiltakozna ez ellen bárki. Gondoljunk el egy nagy formátumú kereszténydemokrata elnököt vagy miniszterelnököt, akinek a politikai állásfoglalásához egyházi jóváhagyást kellene kérni. Ez teljességgel elképzelhetetlen.

Baranyai Tibor: Olaszországban volt már erre példa. Még megnyugtatóan azt szeretném kérdezni: rendben van, hogy nem kell egyháznak hivatalosan nyilatkozni. Sőt, pontosan az ellenkezőjét nyilatkozta a televízióban az esztergomi érsek, miszerint ő nem kíván a politikába beavatkozni. Amit te egy félmondatban mondtál, hogy a protestánsokat is be kívánjátok vonni, erre Magyarországon még soha példa nem volt, hogy katolikus demokrata szervezkedésbe egyidejűleg protestáns... egyházi támogatás nélkül... De hogy ilyen általános vallási párt... Ilyen Magyarországon még nem volt. A Barankovics-párt is a katolikus klérus konkrét támogatásával tudta a választási harcát megvívni és szavazatokat szerezni. Ez egy nyílt titok volt abban a korszakban. Hiszen a '45-ös választáson azért nem tudott csak a Kisgazdapárt zászlaja alatt indulni - és hozott be egy pár kereszténydemokrata képviselőt mint kisgazdát -, mert a Mindszenty megtagadta tőlük az engedélyt és a támogatást. '47-ben lazult ez fel, változott meg a helyzet, és akkor már megkapta a dunántúli klérusnak a támogatását tulajdonképpen. Ezek a dolgok történelmi tények. Itten nem elméleteket kérdezek én, hanem ha ti a Barankovics-pártnak a vonalát viszitek, akkor az egy katolikus demokrata párt.

Szakolczai György: Legyen szabad egy kicsit a részletekbe belemenni a történelmet illetően. Egy

kicsit muszáj. Nem akartam ezt a dolgot mondani, de most, hogy a kérdés fölvetődött, ki kell térnem rá. A Mindszentyvel való viszonya a pártnak mindig a legélesebb volt. A legélesebb ellentét volt. És ez '47-ben is így volt. Tehát '47-ben, a '47-es választások előtt összehoztak egy megbeszélést a püspöki kar képviselői és a párt vezetői között, és ott a püspöki kar bizonyos követelményeket állított fel a párttal szemben. Itt hat darab pont volt. Nem tudom mind a hat pontot elmondani fejből. Az egyes számú pont az volt, hogy Barankovics István azonnal mondjon le az ő tisztségéről, mert nem élvezzi Mindszenty bizalmát. Aztán voltak egyéb pontok, és végül pedig egy olyan deklaráció volt, hogy a párt nyilvánítsa ki, hogy politikai kérdésekben kikéri Mindszenty véleményét, és ennek megfelelően határoz. Amint ezt nálam idősebbek - akik ott ültek - elmondták. (*Boross Imre: Én ezt tudom, ez így volt.*) Ez így volt. Kérem szépen, én emlékszem Mihelics Vidre, aki még nálam is kopaszabb volt, és azt mondták, hogy a kopasz feje olyan vörös volt, hogy azt hitték, hogy majdnem ott menten megüti a guta. És úgy vágta hátra a széket, hogy az hátradőlt. És úgy álltak föl, és mentek el onnan, mert ilyen megállapodás nincs.

Tehát ennek megfelelően: ez a párt mindig is a keresztény felfogásnak a progresszív, határozott szociális érzékű oldalán állt. És a klerikalizmust és az egyházi irányítást és a konzervativizmust a leghatározottabban visszautasította. Tehát nekünk az egyházzal ellentéteink voltak '47-ben. Ami természetesen nem zárja ki, hogy az alsópapságnak jelentős része határozottan támogatta ezt a pártot. Ez nem tagadható. De ennek ellenére nagyon éles ellentétünk volt akkor az egyház felső vezetésével. És ma sem törekszünk arra a legkevésbé sem, hogy bármiféle egyházi párttá alakuljunk át. Ami az alsópapság támogatását illeti, az a jelen körülmények között - vélhetőleg - sokkal szerényebb lesz, mint ez volt valaha. Bizonyos támogatás feltétlenül lesz - ez nem kerülhető el -, mert ugye az elmúlt negyven év hatására az egyházi személyek lényegesen kevésbé hajlandók most politikával foglalkozni, mint voltak hajlandók 1947-ben. Ez teljességgel természetes. Na most, ami az interkonfesszionális jelleget illeti. Úgy látszik, akkor olyasmire vagyunk képesek, amire korábban nem, mert a vezetőségünkben protestánsok is ülnek, és nem élnek vissza ezzel.

Baranyai Tibor: A szavazóknál kell elérni valamit, nem a vezetőségben.

Szokolczi György: Ez nem a mi dolgunk, mi erre törekszünk.

Kónya László: Bocsanatot kérek, pár mondatot szeretnék csak mondani. Az egyik: akiket én ismerek a kereszténypárt vezetői közül, azok tisztességes demokraták és tisztességes ellenzékiek, akik garanciát jelentenek számunkra. (*Varga Csaba: Személyi garanciát.*) Személyi garanciát jelentenek számunkra. A második, amit szeretnék mondani, hogy ezeknél a tárgyalásoknál, amelyek előtt állunk, a keresztény párt részvétele részünkről is nagyon fontos. Súlyos jelenség, és nagy fontossággal bír - véleményem szerint -, hogy a keresztény párt is ott ül az ellenzék részéről ennél a megbeszélésnél. Úgyhogy ezt, éppen azért, mivel ez előtt állunk, én... [*Technikai okból a mondat vége nem érthető.*]

Mécs Imre: Változatlanul visszatérek ahhoz, hogy nem kiforrott a dolog. Azért a következőt vegyük figyelembe. 1956-ban három keresztény párt is alakult. Nyolc évvel... nem tudom, hány évvel utána együtt ültem a börtönben az egyik legnagyobb... a Keresztény Frontnak az embereivel, akik életfogytiglanokat kaptak. Tehát számíthatunk arra, hogy a közeljövőben több keresztény párt fog jelentkezni, méghozzá hagyományos alapon. Én megmondom őszintén, sokkal jobban örültem volna, ha a bázisközösségekből és a keresztény ifjúságból egy teljesen önálló szervezet jött volna létre. Egy új KALOT-szerű, vagy valami új, amelyik legfeljebb zászlajára tűzte volna Barankovics nevét. Tehát úgy, ahogy mi odaírtuk, hogy elődünk ez, elődünk az, elődünk amaz. De nem ugyanaz ma. A mai társadalom egészen más, mint a '45-'47-es társadalom. Más a strukturáltsága, más az igénystruktúrája, és így tovább. Tehát rendben van; lehet, hogy ebből a vonalból, amit ti vizstek, ki fog nőni egy kereszténydemokrata párt. De ez még nem látszik. És számíthatunk arra, hogy mások is lesznek, sőt, talán már vannak is. Kicsit késve is indult az egész.

Tehát én azt mondom, hogy ezeket a kritériumokat fogalmazzuk meg, és abban a pillanatban, ahogy ezeknek a kritériumoknak eleget tesz ez a szerveződés, akkor foglalkozunk a felvételével. Jelen pillanatban akármennyire kívánatos volna a palettának a bővítése, a saját súlyunkból veszítenénk akkor,

ha egy még csak szervező bizottsággal rendelkező, tagsággal nem rendelkező, szervezés alatt folyó formátumot tulajdonképpen legitimálnánk. És akkor fordítva lenne. Nem egy legitim szervezetet veszünk föl, ami minket erősít, hanem mi tesszük le a voksot az egyik kereszténydemokrata irányzat mellett. Ezért én [ezt] kifejezetten nem javaslom jelenleg. Hanem dolgozzuk ki a felvételi kritériumokat, [és] azt adjuk át. És ha azokat teljesítik, akkor úgy foglalkozunk legközelebb velük.

Domonkos István: Én úgy érzem, hogy túl sokat vitatkozunk megint olyan kérdés fölött, amit gyorsabban is el lehetne dönteni. Egy: a Kereszténydemokrata Párt egyelőre ez. Lehet, hogy valaki fog még jelentkezni azzal, hogy például keresztény-szociális pártot akar majd alapítani. Ám alapítson. Az, amit itten Szokolczai György, ugye, elmondott, az lényegében szerintem elegendő ahhoz, hogy megértsük azt, hogy itt egy ütőképes, erős szervezet alakult. Ma nem az lesz a döntő - nem ma, sohasem az a döntő -, hogy valamely szervezet hány regisztrált tagot tud letenni az asztalra. Amint valamikor a Kisgazdapárt sem tömegpártként dolgozott, és mégis a legtöbb szavazatot kapta. Ez az egyik dolog. A Barankovics-párt is, ha jól emlékszem, '47-ben nem mint tömegpárt ... Mert a kommunisták mennek mindig arra, meg bocsánatot kérek, a szociáldemokraták szintén... *(Nevetés)* Elnézést kérek. *(Baranyai Tibor: Ízlések és módszerek különbözők.)* Kérem tisztelettel a módszereket lehet megválogatni. Marx és Engelsnek az volt az ideája, hogy tömegpártot csinálni és proletárdiktatúrát csinálni. Itt azonban arról van szó - én legalábbis mint szintén idős ember, úgy gondolom -, hogy egy igen nagy hagyományokkal rendelkező és nagyon tiszteletre méltó szervezet akar közénk jönni. És nekem pontosan az a véleményem, hogy nem baj - ha mi most azzal, hogy fölvennénk az Ellenzéki Kerekasztal sorába -, hogy őket erősítjük, hogy presztízstüket növeljük. De legalább annyira növeljük a saját presztízstünket azzal.

És főleg még egyet tessenek meggondolni. Ezt tessék nagyon alaposan átgondolni, hogy a hatalommal szemben milyen nyomatékot tudunk azzal adni, ha... Mert a hatalom nagyon jól tudja, hogy milyen erőt jelent Magyarországon egy kereszténydemokrata párt. *(Többen: Így van.)* Mert azért ezt nem lehet eltagadni - mindenki tudja, aki politikával évek óta foglalkozik olyan intenzíven, amint mi, Bajcsy-Zsilinszky Társaság foglalkozunk -, mi nagyon jól tudjuk, hogy a tagjaink között számosan azonnal fognak jelentkezni, amint megtudják, a Kereszténydemokrata Párt tagjai közé. Mert az, hogy egy mozgalomhoz tartoznak... Oda fognak állni, és főleg szavazókat fogunk adni. Ez biztos. És a vidéki magyarság meg - eo ipso - tömegével fog csatlakozni. Nekem az a véleményem - engedjétek meg, nekem az a véleményem -, hogy nincs különösebb ok vagy olyan kizáró dolog, ami miatt - most, pontosan akkor, amikor nekünk a súlyunkat növelni kell egy 12-ei aláírás előtt -, miért ne mennénk ebbe bele? Nem kell attól félni, hogy később esetleg fog még jelentkezni valamilyen - esetleg egy más keresztény vonalú - pártalakulás. Majd versenyeznek egymással.

Mécs Imre: Mintha olvastam volna, hogy van már.

Domonkos István: Nem baj.

Mécs Imre: Semmivel sem tudunk többet, mint azokról ... *[Technikai okokból a szöveg nem érthető.]* Se létszámot nem tudunk, semmi elvi nyilatkozatot, programot, és így tovább. Azért mondtam, hogy a kritériumokat szövegezzük meg. *(Domonkos István: De elküldték, megküldték.)* De várjál. Szövegezzük meg a kritériumokat - akár három napon belül -, és a kritériumoknak eleget kell tenni. Mert különben végeláthatatlan lesz a dolog. Milyen alapon vesszük föl az egyik szervezetet, [és] miért nem vesszük föl a másikat? Akkor a szubjektivizmus vádját azonnal megkapjuk.

Boross Imre: Az objektivizmus vádját csak saját magunktól kaphatjuk meg.

Kónya László: Így van.

Sólyom László: Bocsánat, elnézést. Kérem szépen, én úgy látom, hogy az a megoszlás közöttünk, ami tényleg megvan, ez egy generációs megoszlás. Talán Varga Csaba az egyetlen kivétel. Én azt hiszem, elég sok információval rendelkezem a ti pártokról. Nagyon sokat beszéltem a Keresztes Sándorral is, és azzal a külföldivel is, akit nem akarsz megnevezni, s aki most is itt volt. Most is tárgyaltam vele. Nem akarok részletekbe menni, de úgy látom, hogy korán van. Korán van. Ez az eszme - tényleg mint egy tűzijáték - fölment, hatalmasat szólt, külföldön hatalmasat figyeltek rá; mindenki kereste az itthoni

testvért. Szinte ez volt az egyik oka a megalakulásotoknak, hogy kellett valaki, aki partnere az érdeklődő nyugatiaknak. De úgy látom, hogy megállt a folyamat. Én nagyon szeretném, ha lehetne azt tényleg látni, hogy a vezetőség után nem egy új következik, hanem tagság következik. És ez az egyházban is így van. Én azt hiszem, hogy a 40-45 év alatti - mondjuk - hívők, azt mondják erre a Keresztes Sándornak, hogy nézze meg a második parancsolatot, mielőtt pártot alapít. Tudniillik, hogy Isten nevét hiába ne vedd, és hagyd ki a politikából. Én azt hiszem, hogy itt nem számíthat ez a párt - mondjuk - az egy generációval fiatalabbaknak a támogatására sem. Persze nem a mi dolgunk eldönteni. Ha odáig eljuttok, hogy meglesz az a bizonyos mit tudom én, országos gyűlés vagy akármi ... Mert mondod, hogy alakulnak a megyei szervezetek sorra, nem tudom, hány megyében és hány taggal. Nem is kritérium. Legyetek tízen! Legyen tisztességes gyűlés, szabja meg az alapszabályt és legitimálja az egészet! Utána azt mondom, hogy jó. De én ebben a szervezőbizottsági állapotban - ismerve a belső bajokat is - korainak tartom.

Boross Imre: Szabad lesz? Sólyom Laci, ne haragudj - most engedd meg - ugye nem veszed személyeskedésnek, ha megkérdem, hogy nálunk te kit képviselsz, melyik szervezetet?

Kónya Imre: Az MDF-et.

Sólyom László: Az MDF-et.

Boross Imre: Akkor nem értem. Hát te... *(Szabad Györgyre mutat.)*

Kónya Imre: Mind a ketten. Eltér az álláspontjuk.

Boross Imre: Hát, hát akkor nem értem. *(Szabad Györgyhez fordulva.)* De te kifejezetten azt mondtad, hogy az MDF elnökségének az álláspontja... *(Szabad György: Az MDF elnöksége megszavazta ezt a kérdést, de lehet valakinek magánvéleménye.)* ...hogy fel kell venni. Ja, akkor magánvéleményről volt szó.

Sólyom László: *(A szöveg nem érthető.)* Kérem szépen én nem tudtam, hogy ezzel... Én vagyok megbízva az MDF-ben azzal, hogy a kereszténydemokratákkal tárgyaljak. *(Nevetés.)* *(Közbeszólás: Ez egy fontos dolog.)*

Boross Imre: Bocsánat, én csak... elnézést kérek ezért a kérdésért. Szerettem volna akkor tisztázni, mert itt egy egész más vélemény alakult ki. *(Egyszerre többen beszélnek.)*

Szabad György: Kérlek szépen, ez a két dolog, mind a kettő valóság. Ez mind a kettő valóság, de nem megmosolyogandó valóság. Nem az MDF válsága. Ezt mindjárt szeretném hangsúlyozni, mert egyesek már boldogok rajta. Az MDF, kérem szépen, formálisan az elnökség ezt a kérdést megvitatta, és egyhangú szavazattal amellet foglalt állást - egyhangú szavazással -, hogy az MDF küldötte az Ellenzéki Kerekasztalon támogassa a Kereszténydemokrata Párt felvételét. *(Élénk vita, a szöveg nem érthető.)* Más kérdés - egyébként majd szólni szeretnék a kérdésnek az érdemi részéhez -, ettől teljesen függetlenül, én nagyon tiszteltem Sólyom Lászlónak az érveit, és nem ... Hát az természetes. Nem vagyunk sztálinista pártban, hogy ne lehetne véleményt elmondani.

Kónya Imre: De ő is [Magyar Bálint] ezen mosolygott az előbb, hogy ők is egymás között... *(Egyszerre többen beszélnek.)*

Baranyai Tibor: Én annyit szeretnék csak mondani a barátunknak, hogy énszerintem itt a probléma az, hogy ha csak egy szervezet [is] vétót emel, akkor nincs konszenzus, és akkor nem tudunk dönteni a felvételtől, illetve akkor nemlegesnek kell, nemlegesként kell érteni. Én a Szociáldemokrata Pártot képviselem, de nekem nincsen kifogásom. Nekem nincs kifogásom.

Kónya Imre: A Fodor Gábor szóljon a Fidesz részéről még egyszer.

Boross Imre: A Kisgazdapártnak sincs.

Kónya László: Tartózkodik.

Fodor Gábor: Igen. Előbb a Bálint ugyan már hivatkozott rám, és ezért is akartam itt szólni. Tehát még egyszer szeretném leszögezni, hogy én ebben az egész dologban nem kívánok így állást foglalni. Tehát nem kívánom sem megakadályozni, sem támogatni ezt a dolgot, mert nincs rálátásom, azt hiszem.

De úgy gondolom, hogy ez a vita is azért húzódhat ilyen sokáig - amire itt már többen utaltunk -,

mert ezek nem letisztázott dolgok az Ellenzéki Kerekasztalon belül. Tehát hasznos lenne önmagunk számára az, ha lennének valamiféle kritériumok, amelyek alapján fogódzkodók lennének, amely alapján az esetleges jövőbeli felvételi kérelmeket is el tudnánk bírálni. Ez azt hiszem, nagyon lényeges lenne. Mert meg lehet csinálni azt, hogy most is fölvegyük akár a Kereszténydemokrata Pártot. Nincs benne semmi probléma. Én egyébként nagyon örülnék neki, ha minél nyitottabb szervezet lenne az Ellenzéki Kerekasztal, mert ez nagyon segítene rajtunk, és használna, azt hiszem, ha minél több ellenzéki erőt tudnánk idehozni. És valóban akár tudnánk is hatni rájuk. Amelyek most esetleg úgy néznek ki, hogy nem szimpatikusak - akár a Függetlenségi Párt -, de egyáltalán nem biztos, hogy nem tudunk velük mit kezdeni. Tehát ez egy kérdéses dolog. Tehát, én [azt] mondom: mindenképpen a nyitottságunkat támogatom. De mindezek mellett úgy gondolom, hogy - ahhoz, hogy az elveinkhez ragaszkodjunk, és ne pusztán szimpátiák és antipátiák és régi emlékek alapján döntsünk - lényeges lenne, ha belül lennének valamiféle kritériumok, amiket elfogadván tudnánk dönteni ezekről a felvételi kérelmekről. Át lehet ezt hidalni nyilván - ezeket nem most kell feltétlenül alkalmazni -, de a vita arra világított rá szerintem, hogy ezek szükségesek.

Varga Csaba: Tehát abban megállapodhatunk, hogy kell egy olyan kritériumrendszer. Meg kell csinálni előbb vagy utóbb, rövid időn belül. De nem most. És nem ma este. Ma arról kell döntenünk, hogy ezzel a párttal mi történjen? A Magyar Néppárt ezt megvitatta, ugyanúgy, mint az MDF. Úgy döntöttünk, hogy mi támogatjuk egyhangúlag a felvételt.

Szabad György: Szabad még? Én két érvet szeretnék még elmondani. Mellette. Mi vagyunk politikusok vagyunk, vagy más szempontok irányítanak bennünket. Megítélésem szerint az Ellenzéki Kerekasztal egy politikai szövetség, amely bizonyos politikai célokat akar elérni. Nem akarok ismétlésbe bocsátkozni, diktatúrából a demokráciába akarunk eljutni. A keresztény szóval való élés és visszaélés lehetősége megvan a diktatúrában és megvan a demokráciában. Az aggályok egy része itt abból fakadt - hogy az elsőt vegyem vagy a másodikat vegyem -, hogy elképzelhető más demokratikus szervezet, amelyik a keresztény fogalomrendszerben, értékekkel élve vagy visszaélve, a politikai porondon jelentkezik. Pillanatnyilag egy olyan szervezet jelentkezett, amelyben többen garanciát látunk arra, hogy nem a demokrácia kijátszására irányul, és nem visszaélés a keresztény jelszóval. Ha politikusok vagyunk, akkor mi mond ellent annak, hogy ezt - in statu nascendi, tehát - születési körülményei között is támogassuk. Nem tudom megérteni. Ha a formális szempontok irányítanak bennünket - amelyek eddig, valljuk be, nem olyan mértékig irányítottak - hát akkor lehet itt most alkotni formai akadályokat. Amikor én a fő kritériumokat felsoroltam, lehet, hogy ezeket egy-kettővel, majd egy végső, nem tudom milyen státútum-alkotással, ki fogjuk egészíteni, de nem mértem szűken. És azt hiszem, nem a lényegtelen kritériumokat vettem föl, hanem azokat, amiket magunk számára is eddig a leglényegesebbeknek tartottunk. Többen, nem megalapozatlanul... az itt ismertetett személyi névsorból és bizonyos olyan vidéki tapasztalatokból [is kitűnik ez], amelyek azt mutatják, hogy igen jelentős tömegek készek arra, hogy keresztény mozgalmakhoz általában és kitüntetetten... és megítélésem szerint a magyar demokrácia jövője szempontjából örömdetesesen, ennek a mozgalomnak az irányába orientálódnak. Ha politikusok vagyunk és nem formalisták, akkor '89. június 4-én, kérem szépen, ezt érzékelnünk kell. Ez az, amit a demokrácia tekintetében elmondtam.

Csak zárójelben teszem hozzá, hogy véletlenül olyan szerencsém volt, hogy madártávlatból Barankovics Istvánnak és még egy-két itt szereplő embernek a működését - elég komoly kérdésekben és nehéz időkben - láttam. S ha ők, részben ezeknek a kezét fogják ma is, részben ezeket az elveket emelik magasra, én ezt szerencsésnek tartom, és kétszeres oknak, nem[csak] hogy idefogadjuk őket, hanem [hogy] támogatást adjunk nekik ezzel.

Kettő: nemcsak demokráciáról van szó, hanem diktatúráról is. Hát tessék megfigyelni - ha politikusok vagyunk -, hogy mit csinál a diktatúra oldala? A jelenlegi művelődésügyi miniszter, aki párttitkárként, satöbbi, satöbbi, kiszolgálta... Én nagyon közelről láttam a legkülönbözőbb ilyen-olyan áramlatokat, kérem szépen, az utána veti magát minden lehetséges keresztény koncentrációnak, hogy a hatalom oldalára átvigye. A habsburgianizmussal, koronát a címerre minden áron. Odadob, kérem

szépen, olyan értékeket... olyan értékeket odadobnak - meggondolatlanul - olyan kezekbe, amelyek nem mindig a legjobbak. Ezt is meg merem mondani. Kérem szépen, művelődésügyben és így tovább. Ugyanakkor meg kell mondani, hogy óriási hatást gyakorolnak az egyházra. Végre van egy olyan művelődésügyi miniszter, aki a legszebb nosztalgiákat ébreszti, ugye. És nincs olyan keresztény demokratikus erő, amelyik ezt ellensúlyozni tudja. Azt mondja: hát kérem, végre van egy olyan miniszterünk, meg van egy olyan kormányunk, amelyik mindent megtesz az egyházért. Hát akkor vigyázzunk ezzel az ellenzékkel, nehogy kompromittáljuk az egyházat azzal, hogy túl közel jön az ellenzékhez. Ha politikusok vagyunk, kérem szépen, akkor ezeket nekünk mérlegelni kell. És ha van egy ilyen erő, akkor hadd mondjam azt (*Mécs Imre: De van-e?*) ...én a másik ajtót is kinyitom. (*Egyszerre többen beszélnek.*) Kérlek szépen, bocsánatot kérek, bocsánatot kérek. Nem akarok most a szervezeteink állapotáról beszélni, hogy melyik szervezet milyen nagy. Kérem, nem ezzel mérlegelünk. Erkölcsi értékekkel, harcokkal és így tovább. De vannak egész kis szervezetek a Kerekasztal körül, mert alapító szervezetek voltak. Kérem, mivel nincsen ilyen kritériumrendszerünk, én nem látom akadályát annak, hogy a jelenlegi státuszában és állományában a Kereszténydemokrata Párt csatlakozását a mai napon elfogadjuk. Mert politikailag rendkívül fontosnak tartom. Utána aki akarja, alkossa meg - jobban, mint ahogy én most itt improvizáltam - a feltételrendszert, a kritériumrendszert, és alkalmazzuk. Kérem szépen. Aki nézte azt a televíziós beszélgetést... ott mindig áruló [értsd: árulkodó], hogy a riportereknek, ugye, mit táplálnak be, és mit kérdeznek. Mint kész kérdés jött, hogy a Kerekasztal kirekesztő politikát folytat. Tetszik emlékezni, én direkt válaszoltam rá. Előrántottam a...
[A felvétel itt véget ér.]